

Sygn.akt III AUa 11/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 marca 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Bożena Szponar - Jarocka (spr.)

Sędziowie: SA Sławomir Bagiński

SO del. Danuta Zdzisława Poniatowska

Protokolant: Magda Małgorzata Gołaszewska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 7 marca 2018 r. w B.

sprawy z odwołania R. S. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o wysokość emerytury i o ponowne ustalenie wartości kapitału początkowego

na skutek apelacji wnioskodawcy R. S. (1)

od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 31 października 2017 r. sygn. akt IV U 872/17

oddala apelację.

SSO del. Danuta Zdzisława Poniatowska SSA Bożena Szponar - Jarocka SSA Sławomir Bagiński

Sygn. akt. III AUa 11/18

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 30 maja 2017r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. na podstawie art. 24 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury od dnia 26 kwietnia 2017r. tj. od daty osiągnięcia wieku emerytalnego. Wysokość emerytury została ustalona na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej.

Decyzją z dnia 06 czerwca 2017r. organ rentowy odmówił R. S. (1) ponownego ustalenia wartości kapitału początkowego.

Odwołania od powyższych decyzji złożył R. S. (1), wnosząc o "zobowiązanie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych do ponownego ustalenia wysokości świadczenia emerytalnego poprzez przyjęcie do ustalenia wysokości świadczenia waloryzacji oraz kwoty bazowej obowiązującej w 2016r. a nie w 2015r., jak to zostało przyjęte w zaskarżonej decyzji". W piśmie z dnia 03.08.2017r. wnioskodawca sprecyzował roszczenie wskazując, że nie uzyskał od organu rentowego informacji dotyczącej tego, że złożenie wniosku o emeryturę przed zakończeniem czerwca 2017r. będzie miało niekorzystny wpływ na wysokości jego świadczenia emerytalnego w związku z tym, że zmianie ulega wskaźnik waloryzacji przyjmowany do wyliczenia wysokości tego świadczenia.

W odwołaniu od decyzji z dnia 06.06.2017r. ubezpieczony wniósł o ponowne ustalenie wartości kapitału początkowego oraz zaliczenie do stażu pracy okresu pracy wykonywanej od 20.12.1976r. do 15.01.1978r. Komenda Wojewódzka MO w G. i od 01.11.1975r. do 31.12.1976r. PGR K.. W uzasadnieniu podniósł, że ZUS obniżył staż jego pracy o 23 dni. W piśmie z dnia 14.09.2017r. oraz na rozprawie wskazał, że ostatecznie domaga się zastosowania przelicznika po

2,6 % za okresy pracy w MO.

W odpowiedzi na odwołania organ rentowy wniósł o ich oddalenie.

Sąd Okręgowy w Olsztynie wyrokiem z dnia 3.X.2017r. oddalił odwołania. Z ustaleń Sądu wynika, że w dniu 26 kwietnia 2017r. wnioskodawca złożył wniosek o emeryturę. W wyniku jego rozpoznania decyzją z dnia 30 maja 2017r., zaskarżoną w niniejszej sprawie, organ rentowy przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury od 26 kwietnia 2017r., tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego. W decyzji organ rentowy wskazał, że podstawę obliczenia emerytury stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem ich waloryzacji, zewidencjonowanych na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego oraz kwota środków zewidencjonowanych na subkoncie, z uwzględnieniem ich waloryzacji. Wysokość emerytury została obliczona zgodnie z zasadami określonymi w art. 26 ustawy emerytalnej. Ponadto Sąd Okręgowy w Olsztynie wyrokiem z dnia 03.11.2016r. zobowiązał organ rentowy do ponownego ustalenia wartości kapitału początkowego, przyjmując ogólny staż pracy w rozmiarze 25 lat, 9 miesięcy i 12 dni a w pozostałej części oddalił odwołanie. W uzasadnieniu tego wyroku Sąd wskazał, że okresy pracy od 01.11.1975r do 31.12.1975r. w PGR K. i od 20.12.1976r. do 31.12.1978r. zostały zaliczone do stażu pracy, natomiast nie ma podstaw do doliczenia 11 dni z „podwójnego” okresu pracy – 21-31 grudnia 1976r., z uwagi na treść art. 11 ustawy emerytalnej, z którego wynika, że nie zalicza się podwójnie nakładających się na siebie okresów ubezpieczenia. Sąd Apelacyjny w Białymstoku wyrokiem z dnia 27 czerwca 2017r. sygn. akt III AUa 1209/16 oddalił apelację wnioskodawcy R. S..

W realiach rozpoznawanej sprawy organ rentowy przyznał skarżącemu ur. (...) prawo do emerytury na podstawie art. 24 ustawy o emeryturach i rentach z FUS od dnia 26 kwietnia 2017r. Podstawę emerytury obliczono według przepisów art. 25 i 25a powołanej ustawy, a jej wysokość według zasad z art. 26 tej ustawy na dzień przyznania prawa.

Zgodnie z art. 25 ust. 1 ustawy emerytalnej dla osób, o których mowa w art. 24, to jest dla osób urodzonych po 31 grudnia 1948 roku, podstawę obliczenia emerytury stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, oraz zwaloryzowanego kapitału początkowego określonego w art. 173-175, oraz kwot środków zewidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art. 40a ustawy z dnia 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych, z zastrzeżeniem ust. 1a i 1b. Natomiast po myśli art. 26 ust. 1 cytowanej ustawy emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony w art. 25 przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego, z uwzględnieniem ust. 5 i art. 183.

Istota sporu sprowadzała się do ustalenia, czy organ rentowy obliczając wysokość emerytury prawidłowo zastosował zasady w zakresie sposobu waloryzacji składek zgromadzonych na koncie ubezpieczonego.

Zdaniem Sądu, biorąc pod uwagę datę złożenia wniosku, brak jest podstaw do uwzględnienia żądania wnioskodawcy.

Przechodząc na grunt niniejszej sprawy należy podkreślić, że bezspornym jest data złożenia przez skarżącego wniosku o prawo do emerytury a zatem organ rentowy w sposób prawidłowy w zaskarżonej decyzji dokonał obliczenia wysokości emerytury w zakresie zasad waloryzacji składek na ubezpieczenie emerytalne, kapitału początkowego oraz środków zewidencjonowanych na subkoncie.

Wpływ daty złożenia wniosku o emeryturę na jej wysokość został szczegółowo wskazany w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 6 października 2015 r. (sygn. akt III UZP 9/15).

W postanowieniu tym Sąd Najwyższy – na przykładzie wniosków emerytalnych składanych w 2014 r. - przedstawił nadto mechanizm ustalania podstawy obliczenia świadczenia w zależności od okresu, w którym ustalana jest wysokość emerytury. Odnośnie do emerytur, których wysokość ustalana jest w miesiącach od stycznia do maja Sąd Najwyższy wskazał, że wówczas ostatnią waloryzacją roczną jest waloryzacja przeprowadzona w dniu 1 czerwca roku poprzedniego, dotycząca składek wpłaconych do końca jeszcze poprzedniego roku i zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do dnia 31 stycznia roku poprzedzającego rok, w którym ustalana jest wysokość emerytury. Waloryzacji kwartalnej podlegają zatem kwoty składek należnych za okres poczynając od dnia 1 stycznia roku poprzedzającego rok, w którym ustalana jest wysokość emerytury, które nie będą poddane kolejnej rocznej waloryzacji, skoro ta nastąpi dopiero w dniu 1 czerwca roku, w którym ustala się wysokość świadczenia, a więc już po tym ustaleniu. Na podstawie obliczenia emerytury przyznanej w pierwszym kwartale danego roku składa się zatem - obok zwaloryzowanego kapitału początkowego - suma: 1/ kwoty składek ustalonej po ostatniej rocznej waloryzacji przeprowadzonej 1 czerwca roku poprzedniego (tj. kwoty zwaloryzowanych składek należnych do końca jeszcze poprzedniego roku); 2/ kwoty składek należnych za rok poprzedzający rok, w którym ustalana jest wysokość emerytury poddanych waloryzacji kwartalnej w myśl art. 25a ust. 1 pkt 1 ustawy, obejmująca - stan konta po pierwszym kwartale roku poprzedzającego rok, w którym ustalana jest wysokość świadczenia (kwota składek zewidencjonowanych do końca kwietnia tego roku) zwaloryzowany wskaźnikiem waloryzacji za pierwszy kwartał tego roku; stan konta po drugim kwartale roku poprzedzającego rok, w którym ustalana jest wysokość świadczenia (kwota składek zewidencjonowana do końca lipca tego roku) zwaloryzowany wskaźnikiem waloryzacji za drugi kwartał tego roku i stan konta po trzecim kwartale roku poprzedzającego rok, w którym ustalana jest wysokość świadczenia (kwota składek zewidencjonowanych do końca października tego roku) zwaloryzowany wskaźnikiem waloryzacyjnym za trzeci kwartał tego roku 3/ nominalnej kwoty składek należnych za okres po zakończeniu trzeciego kwartału roku poprzedzającego rok, w którym ustalana jest wysokość świadczenia do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc wypłaty emerytury, które w świetle art. 25a ust. 1 pkt 1 ustawy nie podlegają waloryzacji kwartalnej, gdyż ta kończy się wraz z trzecim kwartałem roku poprzedzającego rok, w którym ustalana jest wysokość świadczenia, a jednocześnie nie zostaną objęte kolejną waloryzacją roczną, która nastąpi dopiero w dniu 1 czerwca roku, w którym ustalana jest wysokość świadczenia.

Zastosowanie powyższych zasad oznacza, że podstawę obliczenia emerytury będzie zawsze stanowić suma składek po ostatniej waloryzacji rocznej powiększona o poddane waloryzacji kwartalnej składki należne za dalszy okres do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc początkujący wypłatę.

Nie jest uzasadniony zarzut skarżącego, że organ rentowy winien pouczyć wnioskodawcę o skutkach złożenia wniosku w kwietniu danego roku. Obowiązki informacyjne ciążące na organie administracji nie mogą być bowiem utożsamiane z obowiązkiem świadczenia pomocy prawnej, udzielania porad prawnych bądź instruowania stron o wyborze optymalnego dla nich sposobu postępowania. Skarżący skorzystał z przysługującego mu prawa (nie był to w żadnym razie jego obowiązek) i złożył wniosek o emeryturę a organ rentowy miał obowiązek wniosek ten rozpoznać.

Odnosząc się do decyzji odmawiającej przeliczenia kapitału początkowego należy podnieść, że wnioskodawca domagał się zarówno we wniosku z dnia 23.03.2017r. jak i ostatecznie na rozprawie w dniu 31.10.2017r. "uwzględnienia faktu, że w okresie od dnia 20.12.1976r. do dnia 15.01.1978r. pracował jako funkcjonariusz Milicji Obywatelskiej co oznacza, że przy ustalaniu wysokości świadczenia powinien być przyjęty współczynnik 2,6% zamiast 1,3%".

Zgodnie z treścią przepisu art. 175 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS (Dz. u. 2016, poz. 887 ze zm.) ponowne ustalenie wysokości kapitału początkowego następuje w okolicznościach określonych w art. 114 cytowanej ustawy. Przepis art. 114 ust. 1 stanowi natomiast, że prawo do świadczeń lub ich wysokość ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji w sprawie świadczeń zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość. Zgodnie z treścią art. 174 ustępnicy cytowanej ustawy kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12. Zgodnie z treścią art. 53 emerytura wynosi: 1) 24% kwoty bazowej, o której mowa w art. 19, z zastrzeżeniem ust. 3 i 4, oraz 2) po 1,3% podstawy jej wymiaru za każdy rok

okresów składkowych, 3) po 0,7% podstawy jej wymiaru za każdy rok okresów nieskładkowych- z uwzględnieniem art. 55. Wobec powyższego przy obliczaniu wysokości kapitału początkowego część kwoty bazowej wynoszącej 24% tej kwoty mnoży się przez współczynnik „p” proporcjonalny do wieku ubezpieczonego oraz okresu składkowego – po 1,3% podstawy wymiaru za każdy rok okresów składkowych i nieskładkowego – po 0,7 % podstawy wymiaru za każdy rok okresów nieskładkowych osiągniętego do 31.12.1998r.

Podkreślenia wymaga, że wnioskodawca nie ma prawa do emerytury policyjnej, wobec czego nie mogą mieć zastosowania w niniejszej sprawie przepisy ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2016r. poz. 708 z późn. zm.).

Wysokość emerytury policyjnej zgodnie z art. 15 ustawy, dla funkcjonariusza, który pozostawał w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r., wynosi: 40 % podstawy jej wymiaru za 15 lat służby i wzrasta o 2,6% podstawy wymiaru - za każdy dalszy rok tej służby; 2,6% podstawy wymiaru - za każdy rok okresów składkowych poprzedzających służbę, nie więcej jednak niż za trzy lata tych okresów; 1,3% podstawy wymiaru - za każdy rok okresów składkowych ponad trzyletni okres składkowy, o którym mowa w pkt 2; 0,7% podstawy wymiaru - za każdy rok okresów nieskładkowych poprzedzających służbę.

Biorąc pod uwagę fakt, że skarżący ma prawo do emerytury z FUS a nie do emerytury policyjnej, do ponownego ustalenia wysokości kapitału początkowego zastosowanie mają przepisy ustawy o emeryturach i rentach z 17 grudnia 1998 r..

Z tych powodów, Sąd w oparciu o przepis art. 477 § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.

Apelację od powyższego wyroku wniósł R. S. (1), zaskarżając wyrok w całości wnosił o jego uchylenie oraz merytoryczne rozpatrzenie sprawy przez Sąd II instancji w sposób wskazany w sentencji odwołania, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji i zasądzenie na rzecz skarżącego kosztów postępowania według norm przepisanych. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucał błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia, polegający na tym, że Sąd wydał zaskarżone orzeczenie w oparciu o niezupełne, a tym samym nieprawidłowe informacje przedstawione przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O., naruszenie prawa procesowego art. 233 § 1 kpc w związku z tym, że Sąd dokonał błędnej oceny zebranego w przedmiotowej sprawie materiału dowodowego, błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia polegający na nieuwzględnieniu przy ustalaniu kapitału początkowego we właściwym wymiarze okresu pracy wykonywanej od 20.12.1976 r. do 15.01.1978r. w Komendzie Wojewódzkiej MO w G. oraz od 1.11.1975 r. do 31.12.1976 r. w PGR K.. Domagał się ponownego ustalenia kapitału początkowego ustalonego decyzją z dnia 9 listopada 2015 roku w związku z tym, że po analizie przedmiotowej decyzji okazało się, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. bez jakichkolwiek uzasadnionych przyczyn obniżył staż jego pracy o 23 dni, co w oczywisty sposób będzie miało wpływ na obniżenie świadczenia emerytalnego oraz ponownego przeliczenia podstawy wymiaru świadczenia emerytalnego z uwzględnieniem faktu, że w okresie od dnia 20 grudnia 1976 r. do dnia 15 stycznia 1978 r. wnioskodawca pracował jako funkcjonariusz Milicji Obywatelskiej co oznacza, że przy ustalaniu wysokości świadczenia powinien być przyjęty współczynnik 2,6% zamiast 1,3%

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest niezasadniona.

Sąd Okręgowy dokonał trafnych ustaleń faktycznych, właściwej oceny zgromadzonego materiału dowodowego oraz prawidłowo zastosował przepisy prawa materialnego.

Decyzją z dnia 14 czerwca 2016 r. organ rentowy rozpoznając wniosek o ponowne ustalenie wartości kapitału początkowego ustalił, że łączny okres zatrudnienia wnioskodawcy do 31 grudnia 1998 r. wyniósł 25 lat 9 miesięcy 8 dni.

R. S., odwołując się od tej decyzji do Sądu domagał się zaliczenia do wartości kapitału początkowego pracy od 1.11.1975 r. do 31.12.1976 r. i od 20.12.1976 r. do 15.01.1978 r. Sąd Okręgowy w Olsztynie wyrokiem z dnia 3.XI.2016 r. zmienił zaskarżoną decyzję i zobowiązał organ rentowy do ponownego ustalenia wartości kapitału początkowego R. S. przy przyjęciu ogólnego stażu pracy wnioskodawcy w rozmiarze 25 lat 9 miesięcy i 12 dni, oddalił odwołanie w pozostałym zakresie. W uzasadnieniu wskazał, że nie jest możliwe uwzględnienie stanowiska odwołującego w zakresie, w jakim domaga się podwójnego zaliczenia do stażu pracy okresu od 20 do 31 grudnia 1976 r. Sąd Apelacyjny w Białymstoku wyrokiem z dnia 27 czerwca 2017 r. oddalił apelację. Organ rentowy wykonując prawomocny wyrok w sprawie

IV U 1089/16 Sądu Okręgowego w Olsztynie przyjął do ustalenia wartości kapitału początkowego R. S. okresy składkowe w wymiarze 25 lat 9 miesięcy i 12 dni. Zatem żądanie odwołującego zostało częściowo uwzględnione, zaś w pozostałym zakresie z uwagi na związanie Sądu prawomocnym wyrokiem nie zasługuje na uwzględnienie. Innymi słowy, Sąd rozpoznający niniejszą sprawę nie mógł ponownie oceniać zasadności podniesionych po raz kolejny zarzutów R. S. odnośnie nieuwzględnienia do jego stażu pracy 23 dni. Wbrew twierdzeniom apelacji przyczyną nieuwzględnienia podwójnie do stażu pracy okresu jednoczesnego zatrudnienia w PGR K. i służby w MO w okresie od 20.XII.1976 r. do 31.XII.1976r. nie jest brak możliwości zweryfikowania, czy skarżący we wskazanym wyżej okresie wykonywał pracę w pełnym wymiarze czasu pracy, lecz wynikający z art.11 ustawy emerytalnej zakaz podwójnego zaliczenia nakładających się na siebie okresów ubezpieczenia.

W decyzji z 6 czerwca 2017 r. organ rentowy nie odniósł się w uzasadnieniu do żądania ponownego ustalenia wartości kapitału początkowego poprzez przyjęcie do wysokości świadczenia współczynnika 2,6% zamiast 1,3% za każdy rok służby w charakterze funkcjonariusza MO za okres od 20.12.1976 r. do 15.01.1978 r.

Sąd Okręgowy w pisemnych motywach rozstrzygnięcia słusznie jednak zauważył, że przepisy art.173 – 174 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS w sposób zupełny określają zasady obliczania kapitału początkowego. Art. 174 ust.1 stanowi: - kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art.3 z uwzględnieniem ust. 2 - 12. Zgodnie zaś z art.174 ust.2 pkt 1 – Przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy okresy składkowe o których mowa w art.6.

Art.53 ustawy emerytalnej do którego odsyła art.174 ust.1 ustawy przewiduje, iż emerytura wynosi po 1,3% podstawy jej wymiaru za każdy rok okresów składkowych.

Z powyższych unormowań wynika, że ustawodawca ustalił takie same zasady obliczania kapitału początkowego dla osób pozostających w służbie, jak i dla innych ubezpieczonych. Świadczy o tym to, że w art.6 ust.1 pkt 6 ustawy emerytalnej zostały wymienione jako okresy składkowe okresy pełnionej w Polsce służby w Policji (Milicji Obywatelskiej). Za tym, że ustawodawca nie miał zamiaru wyróżnić osób odbywających w przeszłości służbę m.in. w MO świadczy też zapis art.172 pkt 2 ustawy emerytalnej zgodnie z którym kapitał początkowy ustala się także dla zwolnionych ze służby m.in. funkcjonariuszy Policji, jeżeli przed 1.01.1999 r. pozostawali oni w służbie i nie mają ustalonego prawa do świadczeń określonych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym tych osób. Przepis ten nie dotyczy bezpośrednio odwołującego, ponieważ odbywał on służbę w MO. Gdyby jednak zamiarem ustawodawcy było uprzywilejowanie osób zwolnionych ze służby, przy obliczaniu kapitału początkowego, dałby temu wyraz tworząc odrębne dla tej grupy uregulowania prawne.

Zatem niezasadne są zawarte w apelacji zarzuty dotyczące naruszenia art. 233 § 1 kpc poprzez niewłaściwą ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego oraz dokonania błędów w ustaleniach stanu faktycznego.

Biorąc pod uwagę całokształt okoliczności zachodzących w sprawie rzeczono, jak w sentencji wyroku na mocy art. 385 kpc.-

SSO del. Danuta Zdzisława Poniatowska SSA Bożena Szponar - Jarocka SSA Sławomir Bagiński